

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 169/2010-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. januára 2011 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti spoločnosti B., s. r. o., B., zastúpenej JUDr. P. M., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave z 8. januára 2010 v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 412/2009 takto

rozhodol:

1. Základné právo spoločnosti B., s. r. o., na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave z 8. januára 2010 v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 412/2009 porušené bolo.
2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 Co 412/2009 z 8. januára 2010 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť spoločnosti B., s. r. o., trovy právneho zastúpenia v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet JUDr. P. M., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Odôvodnenie:

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 169/2010-11 z 27. apríla 2010 prijal na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti B., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 412/2009 z 8. januára 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že spoločnosť R., s. r. o., B. (ďalej len „navrhovateľka“), uzavrela so spoločnosťou W., a. s., B. (ďalej len „dlžník navrhovateľky“), kúpnu zmluvu z 24. júla 2008 (ďalej len „kúpna zmluva“), na základe ktorej dlžník navrhovateľky nadobudol nehnuteľnosti zapísané na liste vlastníctva č. ... v katastrálnom území Č. (ďalej len „nehnuteľnosti“). Toho istého dňa účastníci kúpnej zmluvy uzavreli dodatok č. 1 ku kúpnej zmluve z 24. júla 2008 (ďalej len „dodatok kúpnej zmluvy“), ktorým malo dôjsť ku zmene platobných podmienok upravených v kúpnej zmluve v závislosti od splnenia podmienky (zmeny územného plánu). Dlžník navrhovateľky následne kúpnu zmluvou z 2. septembra 2008 (ďalej len „odporovaná kúpna zmluva“) previedol nehnuteľnosti nadobudnuté od navrhovateľky na sťažovateľku.

Sťažovateľka je odporkyňou v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 6 C 120/2009. Navrhovateľka sa v predmetnom konaní domáha určenia, že odporovaná kúpna zmluva medzi dlžníkom navrhovateľky (ako predávajúcim) a sťažovateľkou (ako kupujúcou) je voči navrhovateľke neúčinná.

Navrhovateľka spolu s návrhom na začatie konania pod sp. zn. 6 C 120/2009 (odporovacia žaloba) podala aj návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým žiadala okresný súd, aby zakázal sťažovateľke nakladať s nehnuteľnosťami, ktoré boli predmetom odporovanej kúpnej zmluvy.

Okresný súd uznesením sp. zn. 6 C 120/2009 zo 16. októbra 2009 vyhovel návrhu navrhovateľky a vydal predbežné opatrenie, ktorým prikázal sťažovateľke zdržať sa nakladania s predmetnými nehnuteľnosťami v rozsahu predaja, darovania, zámeny, založenia, zaťaženia vecným bremenom, vypožičania alebo vloženia do obchodnej

spoločnosti alebo družstva do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Proti tomuto uzneseniu sťažovateľka podala odvolanie, domáhajúc sa jeho zmeny a zamietnutia návrhu. Sťažovateľka v podanom odvolaní argumentovala tým, že predbežné opatrenie je nezákonné a nie je ani v súlade s čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože navrhovateľka neosvedčila základné predpoklady pre nariadenie predbežného opatrenia, a ďalej sťažovateľka tvrdila, že nariadenie predbežného opatrenia je aj neprimerané.

Krajský súd napadnuté uznesenie okresného súdu sp. zn. 6 C 120/2009 zo 16. októbra 2009 uznesením sp. zn. 6 Co 412/2009 z 8. januára 2010 potvrdil. V odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že odvolanie sťažovateľky nie je dôvodné, pretože „*v konaní neboli zistené také skutočnosti, z ktorých by vyplývalo, že nárok uplatnený navrhovateľom vo veci samej nie je osvedčený, teda že by sa nejavil ani ako pravdepodobný*“. Záver o naliehavej potrebe dočasnej úpravy pomerov účastníkov konania krajský súd vyvodil najmä z majetkovej a personálnej prepojenosti dlžníka navrhovateľky a sťažovateľky. Ďalej tiež uviedol, že „*za tejto situácie a s prihliadnutím na to, že odporca podľa tvrdenia navrhovateľa okrem sporných nehnuteľností zapísaných na LV č. ... nevlastní žiadne iné nehnuteľnosti (toto tvrdenie navrhovateľa odporca v odvolaní nespochybnil), existuje opodstatnená obava, že odporca bude s predmetnými nehnuteľnosťami vlastnícky disponovať, t.j. prevedie ich na tretiu osobu, čím zmarí uspokojenie pohľadávky navrhovateľa*“. Z týchto dôvodov krajský súd vyvodil, že sú splnené podmienky na nariadenie predbežného opatrenia, a napadnuté uznesenie je preto vecne správne.

Sťažovateľka svojou sťažnosťou napáda uznesenie krajského súdu sp. zn. 6 Co 412/2009 z 8. januára 2010 a je toho názoru, že ním boli porušené jej označené práva.

Ústavný súd po prijatí sťažnosti vyzval predsedníčku krajského súdu listom z 11. mája 2010 na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti, zaslanie relevantného súdneho spisu a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie predsedníčky krajského súdu bolo ústavnému súdu doručené 2. júna 2010. Predsedníčka krajského súdu k námietkam sťažovateľky týkajúcich sa odôvodnenia uznesenia uviedla, že „*... odvolací súd sa v odôvodnení uznesenia napadnutého sťažnosťou koncentroval na to, či je nárok uplatnený navrhovateľom vo veci samej osvedčený a či je tu potreba dočasnej úpravy pomerov účastníkov*“. Ďalej s poukazom na odbornú literatúru uviedla, že „*odporovať možno právnenému úkonu dlžníka i pred tým, než sa veriteľova pohľadávka stane vymáhateľnou. Odporovacia žaloba však môže byť úspešná iba vtedy, ak je pohľadávka veriteľa vymáhateľná aspoň v dobe rozhodnutia súdu. ... S uvedeným právnym názorom predsedu senátu 6Co sa v celom rozsahu stotožňujem*“.

V závere predsedníčka krajského súdu vyjadrila súhlas s upustením od ústneho

pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľky podaním z 24. júna 2010 oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní v uvedenej veci a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania. Vo svojom stanovisku stručne zopakoval argumentáciu obsiahnutú v odôvodnení sťažnosti.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre pravidelne pripomína, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o

ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní predmetnej sťažnosti musel v prvom rade zaoberať určením miesta a postavenia rozhodnutia o návrhu na vydanie predbežného opatrenia v konaní pred všeobecným súdom, ako aj existenciou účinných právnych prostriedkov nápravy v prípade, ak sa ten, na koho sa takéto rozhodnutie vzťahuje, domnieva (tvrdí), že došlo k porušeniu niektorého z jeho základných práv alebo slobôd.

Ústavný súd už vo svojej judikatúre konštatoval, že rozhodovanie a rozhodnutie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia možno považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy (II. ÚS 37/00, II. ÚS 46/00, II. ÚS 222/04).

V kontexte argumentácie sťažovateľky je potrebné tiež uviesť, že posúdenie podmienok na vydanie predbežného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd preto ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) sa spravidla nepovažuje za oprávneného zasahovať do rozhodnutí o predbežných opatreniach, keďže nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, a okrem toho ide o rozhodnutia, ktoré do práv a povinností účastníkov konania nezasahujú konečným spôsobom (IV. ÚS 82/09). Ústavný súd posudzuje problematiku predbežných opatrení zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení predbežného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci.

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. V prípade základného práva garantovaného čl. 46 ods. 1

ústavy je týmto zákonom zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“).

Podľa § 74 ods. 1 OSP pred začatím konania môže súd nariadiť predbežné opatrenie, ak je potrebné, aby dočasne boli upravené pomery účastníkov, alebo ak je obava, že by výkon súdneho rozhodnutia bol ohrozený.

Podľa § 75 ods. 1 OSP predbežné opatrenie nariadi súd na návrh. Návrh nie je potrebný, ak ide o predbežné opatrenie na konanie, ktoré môže súd začať i bez návrhu.

Podľa § 75 ods. 2 OSP návrh má okrem náležitostí návrhu podľa § 79 ods. 1 obsahovať opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich vydanie predbežného opatrenia, uvedenie podmienok dôvodnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana, a odôvodnenie nebezpečenstva bezprostredne hroziacej ujmy. Z návrhu musí byť zrejmé, čoho sa mieni navrhovateľ domáhať návrhom vo veci samej.

Námietky sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu krajského súdu sa sústreďujú do týchto okruhov:

- neosvedčenie pravdepodobnosti dôvodnosti návrhu navrhovateľky na určenie neúčinnosti právneho úkonu,
- nedostatok naliehavej potreby dočasnej úpravy pomerov,
- neprimeranosť predbežného opatrenia k zabezpečovanému nároku,
- arbitrárnosť rozhodnutia spočívajúca v nedostatočnom a ústavne nekonformnom odôvodnení napadnutého uznesenia.

Neosvedčenie pravdepodobnosti dôvodnosti návrhu navrhovateľky na určenie neúčinnosti právneho úkonu

Navrhovateľka v návrhu na určenie neúčinnosti odporovanej kúpnej zmluvy tvrdila, že dlžník navrhovateľky do podania návrhu (odporovacej žaloby) uhradil len časť kúpnej ceny z kúpnej zmluvy. Toto tvrdenie podporila dôkazom – kópiou návrhu na vydanie platobného rozkazu sp. zn. 33 Rob 1335/2009 (ďalej len „návrh na vydanie platobného rozkazu“) s odtlačkom prezentačnej pečiatky okresného súdu, ktorým sa domáha doplatenia zostávajúcej časti kúpnej ceny z kúpnej zmluvy. Vzhľadom na skutočnosť, že dlžník navrhovateľky scudzil nehnuteľnosti (nadobudnuté od navrhovateľky) sťažovateľke, je toho názoru, že dlžník navrhovateľky *„týmto prevodom nehnuteľností na žalovaného zásadným spôsobom znížil svoj majetkový substrát“*. Takisto navrhovateľka poukázala na majetkové a personálne prepojenie dlžníka navrhovateľky so sťažovateľkou, pretože dlžník navrhovateľky má 50 % účasť na obchodnom imaní sťažovateľky a že členovia štatutárneho orgánu dlžníka navrhovateľky sú zároveň štatutárnym orgánom sťažovateľky.

Sťažovateľka v odvolaní proti uzneseniu okresného súdu uviedla, že okrem iného

základnými predpokladmi dôvodnosti žaloby navrhovateľky o neúčinnosť kúpnej zmluvy je existencia vymáhateľnej pohľadávky navrhovateľky voči jej dlžníkovi a ukrátenie vymáhateľnej pohľadávky navrhovateľky odporovaným právnym úkonom. Zastáva názor, že nárok–pohľadávka navrhovateľky, by mohol byť považovaný za pravdepodobný vtedy, ak by bolo splnenie uvedených podmienok osvedčené.

Sťažovateľka v podanom odvolaní popierala a spochybňovala existenciu vymáhateľnej pohľadávky navrhovateľky, s poukazom na dôkazy predložené navrhovateľkou o spornosti pohľadávky navrhovateľky, ktorá spočívala v existencii dodatku kúpnej zmluvy, na základe ktorej sťažovateľka tvrdila, že existencia a splatnosť pohľadávky *„závisí od posúdenia platnosti dodatku ku kúpnej zmluve uzavretej medzi navrhovateľkou a dlžníkom navrhovateľky“*. Z dodatku ku kúpnej zmluve vyplýva, a túto skutočnosť overil ústavný súd, že splatnosť časti kúpnej ceny uvedenej v dodatku sa oproti pôvodnej splatnosti a výške kúpnej ceny určenej v kúpnej zmluve mala meniť v závislosti od splnenia podmienky (dosiahnutia zmeny územného plánu) navrhovateľkou. Táto okolnosť mala spochybňovať jednak výšku a splatnosť nároku uplatneného navrhovateľkou návrhom na vydanie platobného rozkazu (sp. zn. 33 Rob 1335/2009), a tým spochybňovala aj pravdepodobnosť úspechu navrhovateľky v konaní o určenie neúčinnosti odporovanej kúpnej zmluvy, a zároveň spochybnila aj existenciu vymáhateľnej pohľadávky navrhovateľky. Navrhovateľka naopak od tohto návrhu na vydanie platobného rozkazu, v ktorom sa domáhala absolútnej neplatnosti dodatku kúpnej zmluvy, odvodzovala existenciu tzv. vymáhateľnej pohľadávky a ipso facto aj dôvodnosť svojej žaloby.

K osvedčeniu splnenia podmienky dôvodnosti žaloby navrhovateľky o neúčinnosť kúpnej zmluvy, že prevodom vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na sťažovateľku (na základe odporovanej kúpnej zmluvy) došlo k ukráteniu vymáhateľnej pohľadávky navrhovateľky, sťažovateľka v odvolaní proti uzneseniu okresného súdu, ktorým nariadil predbežné opatrenie, uviedla, že *„samotný majetkový prevod medzi dlžníkom a žalovaným na základe kúpnej zmluvy zo dňa 2.9.2008 však neosvedčuje ukrátenie spornej pohľadávky žalobcu“* s poukazom na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) *„(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 2 Cdo 109/2007 z 27. mája 2008, či 4 Obo 215/2007 z 1. júla 2008“*). Sťažovateľka ďalej uviedla, že o ukrátenie navrhovateľky *„by sa v danej veci mohlo jednať iba v prípade, ak by žalovaný odkúpil od dlžníka predmetné nehnuteľnosti za neprimerane nízku cenu. Túto okolnosť však žalobca vo svojich podaniach ani len netvrdil a preto ani neosvedčil“*. Podľa názoru sťažovateľky *„je zrejmé, že súd (okresný súd, pozn.) v čase vydávania uznesenia nemohol mať za osvedčené, že dlžník uskutočnením žalobcom odporovaného úkonu ukrátil vymáhateľnú pohľadávku žalobcu“*. Z toho je podľa názoru sťažovateľky zjavné, že navrhovateľka tento zákonný predpoklad vyhovievania jej žalobe (ukrátenie veriteľ'a) o určenie neúčinnosti právneho úkonu neosvedčila, čo znamená, že neosvedčila ani pravdepodobnosť úspechu v konaní vo veci samej, a teda aj, že navrhovateľka nepreukázala splnenie logického

predpokladu na nariadenie predbežného opatrenia. Neosvedčenie pravdepodobnosti úspechu v konaní o odporovateľnosť právneho úkonu automaticky spochybňuje splnenie jedného z predpokladov na nariadenie predbežného opatrenia, a to naliehavú potrebu dočasnej úpravy pomerov alebo obavu, že by výkon súdneho rozhodnutia bol ohrozený, pretože nemožno poskytnúť predbežnú ochranu nároku, ktorý nie je pre účely nariadenia predbežného opatrenia osvedčený. Na podporu svojich tvrdení sťažovateľka spolu s odvolaním predložila ako dôkaz–odporovanú kúpnu zmluvu a doklad o úhrade kúpnej ceny, z ktorých vyplýva, že *„predajom nehnuteľností došlo k rozmnoženiu majetku dlžníka, nie k jeho zmenšeniu. Nemohlo preto dôjsť k ukráteniu žiadnej pohľadávky žalobcu“*.

Sťažovateľka tvrdí, že naliehavá potreba dočasnej úpravy pomerov podľa judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 298/08), ako aj najvyššieho súdu je daná vtedy, ak je *„nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy, čo znamená, že nebezpečenstvo zmarenia výkonu rozhodnutia musí byť reálne a musí hroziť bezprostredne. Nestačí pritom abstraktná možnosť žalovaného nakladať s predmetom sporu, ale musí byť aj reálne preukázaná.“* Navrhovateľka podľa názoru sťažovateľky neosvedčila nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy, a preto je toho názoru, že nebola splnená ani táto podmienka na vyhovie návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. *„Žalobca neosvedčil, že by žalovaný začal prevádzať svoj majetok a ani že by sa na takéto úkony pripravoval.“*

Neprimeranosť predbežného opatrenia k zabezpečovanému nároku

Sťažovateľka vo svojom odvolaní poukázala aj s odvolaním sa na uznesenie najvyššieho súdu (sp. zn. 5 Obo 36/2008 z 30. apríla 2008) na to, že nariadenie predbežného opatrenia musí zodpovedať požiadavke primeranosti k zabezpečovanému nároku. Sťažovateľka tvrdí, že nariadené predbežné opatrenie, ktorým jej zakázal nakladať so „všetkými pozemkami“ v jej vlastníctve, nezodpovedá požiadavke primeranosti, pretože dlžník navrhovateľky zaplatil už približne 46,5 % kúpnej ceny nehnuteľností, čiže zabezpečovaný nárok zodpovedal približne 53,5 % hodnoty nehnuteľností, na ktoré sa vzťahuje predbežné opatrenie.

Arbitrárnosť rozhodnutia spočívajúca v nedostatočnom a ústavne nekonformnom odôvodnení napadnutého uznesenia

Sťažovateľka namietala, že odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu je v rozpore s požiadavkou predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, keďže krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysvetlil názorový posun od predošlej (sťažovateľkou uvedenej) judikatúry. *„Napadnuté rozhodnutie súdu bolo arbitrárne, nakoľko súd neskúmal a nedával ústavne konformné odpovede na právne a skutkovo relevantné námietky sťažovateľa uvedené v odvolaní, pričom v odôvodnení napadnutého rozhodnutia ani neuviedol, prečo tak neurobil...“*

Názorový posun krajského súdu sa mal týkať otázky výkladu pojmu vymáhateľná

pohľadávka. Sťažovateľka sa odvolávala na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 137/2006 z 23. apríla 2008, z ktorého údajne vyplýva, že „*veriteľ musí mať voči dlžníkovi vymáhateľnú (teda splatnú) pohľadávku v čase uskutočnenia odporovaného úkonu.*“ Pretože krajský súd bez vysvetlenia túto pre sťažovateľku významnú judikatúru prehliadol, sťažovateľka je presvedčená, že napadnuté rozhodnutie je arbitrárne a odporuje čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia k tomuto tvrdeniu sťažovateľky uviedol, že „*odporovať možno právnomu úkonu dlžníka i pred tým, než sa veriteľova pohľadávka stala vymáhateľnou. Nie je pritom rozhodné, či ide o pohľadávku splatnú alebo nie, alebo či ide o budúcu pohľadávku. Pre uplatnenie odporovateľnosti je právne významné, že veriteľ je skutočne veriteľom a že dlžník urobil ukračovací úkon. Odporovacia žaloba však môže byť úspešná iba vtedy, ak je pohľadávka veriteľa vymáhateľná aspoň v dobe rozhodnutia súdu (§ 154 ods. 1 O.s.p.)*“.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľkina námietka v uvedenom smere je neopodstatnená, keďže krajský súd sa ňou zaoberal a dostatočne vysvetlil, prečo ju nepovažoval za dôvodnú, navyše z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 137/2006 z 23. apríla 2008 názor vyslovený sťažovateľkou o splatnosti nevyplýva.

Arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia videla sťažovateľka aj v absencii tvrdenia navrhovateľky v návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, a tým zároveň aj neosvedčenie základného predpokladu odporovateľnosti právneho úkonu, že odporovaným právnym úkonom medzi dlžníkom navrhovateľky a sťažovateľkou „*došlo k ukráteniu pohľadávky navrhovateľa (veriteľa)*“.

Krajský súd k tejto námietke sťažovateľky nič neuviedol iba konštatoval, že „*v konaní neboli zistené také skutočnosti, z ktorých by vyplývalo, že nárok uplatnený navrhovateľom vo veci samej nie je osvedčený, teda že by sa nejavil ani ako pravdepodobný*“.

Sťažovateľka v sťažnosti tvrdí, že „*takýto záver súdu priamo odporuje skutkovému stavu, ktorý vyplýval z predložených dôkazov. Sťažovateľ súdu v rámci odvolania totiž jednoznačne preukázal, že za prevod predmetných nehnuteľností zaplatil na účet dlžníka sumu o 700,- Sk na m2 vyššiu za akú ich odkúpil od navrhovateľa (veriteľa) kúpnu zmluvou zo dňa 24.7.2008, a teda, že „predajom pozemkov žalovanému došlo k rozmnoženiu majetku dlžníka, nie k jeho zmenšeniu. Nemohlo preto dôjsť k ukráteniu žiadnej pohľadávky žalobcu.*“ Toto tvrdenie sťažovateľka v konaní aj preukázala.

Ústavný súd konštatuje, že s touto závažnou námietkou sťažovateľky podporenou listinným dôkazom sa krajský súd nevysporiadal, dokonca ju v odôvodnení svojho rozhodnutia ani len nespomenul. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu nie je zrejmé, na základe čoho sa krajský súd oprávnene domnieval, že

základný predpoklad odporovateľnosti právneho úkonu – právny úkon ukracujúci uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa, je aspoň pre účely nariadenia napadnutého uznesenia osvedčený, a prečo vzhľadom na všetky okolnosti sa nárok navrhovateľky krajskému súdu javí ako pravdepodobný.

Arbitrárnosť napadnutého uznesenia videla sťažovateľka aj v neosvedčení podmienky na nariadenie predbežného opatrenia, a to naliehavej potreby dočasnej úpravy pomerov účastníkov konania. Sťažovateľka v tejto súvislosti v odvolaní tvrdila, že *„súd mal za osvedčenú potrebu dočasne upraviť pomery účastníkov konania na základe abstraktnej možnosti sťažovateľa dotknuté nehnuteľnosti previesť“*, a poukázala pritom na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 298/08. Krajský súd v napadnutom uznesení odôvodnil naliehavú potrebu dočasnej úpravy pomerov účastníkov (1) majetkovou a personálnou prepojenosťou sťažovateľky s dlžníkom navrhovateľky, (2) tvrdením navrhovateľky, že sťažovateľka *„okrem sporných nehnuteľností zapísaných na LV č. ... nevlastní žiadne iné nehnuteľnosti“*, čo sťažovateľka v odvolaní nespochybnila, a (3) existenciou opodstatnenej obavy, *„že odporca bude s predmetnými nehnuteľnosťami vlastnícky disponovať, t. j. prevedie ich na tretiu osobu, čím zmarí uspokojenie pohľadávky veriteľa“*.

Podľa názoru ústavného súdu je takýto záver krajského súdu neopodstatnený, pretože navrhovateľka neuviedla žiadne konkrétne dôvody, ktoré by naznačovali obavu, že sťažovateľka sa čo i len chystá previesť nehnuteľnosti na tretiu osobu. Takisto záver krajského súdu o tom, že ak bude sťažovateľka vlastnícky disponovať s predmetnými nehnuteľnosťami, zmarí tým uspokojenie pohľadávky veriteľa, je arbitrárny, ničím nepodložený, keďže v konaní bolo preukázané, že odporovaným prevodom nedošlo k ukráteniu veriteľa navrhovateľky. Takisto z podaného odvolania a jeho príloh je zjavné, že kúpna cena nehnuteľnosti, za ktorú dlžník veriteľa nadobudol predmetné nehnuteľnosti od navrhovateľky, bola približne o štvrtinu nižšia (o 700 Sk na m²) ako cena, za ktorú ju neskôr scudzil sťažovateľke na základe odporovanej kúpnej zmluvy. Krajský súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nezaoberal otázkou, či majetok dlžníka navrhovateľky postačuje na úhradu spornej pohľadávky, inými slovami, krajský súd neskúmal hodnotu majetku, ktorý po spornom právnom úkone zostal dlžníkovi navrhovateľky, čo je jednou zo zákonných podmienok odôvodnenosti záveru o tom, že daný právny úkon je odporovateľný. Ústavný súd pripúšťa, že v danom štádiu konania pre účely nariadenia predbežného opatrenia postačilo mať vzhľadom na všetky okolnosti prípadu za osvedčené, že nárok navrhovateľky sa javí ako pravdepodobný. Vzhľadom na dôkaz (výpis z účtu) predložený sťažovateľkou a na druhej strane ničím nepodložené tvrdenie navrhovateľky, že majetok dlžníka navrhovateľky nepochybne nepostačuje na uspokojenie pohľadávky navrhovateľky, podľa názoru ústavného súdu nemožno vyvodiť záver o pravdepodobnosti nároku navrhovateľky (na určenie neúčinnosti odporovaného úkonu), respektíve o tom, že dôvodnosť nároku navrhovateľky v konaní je osvedčená. Na základe uvedeného ústavný súd považoval záver krajského súdu o naliehavej potrebe dočasnej úpravy pomerov účastníkov konania za neodôvodnený a arbitrárny.

Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jedným z týchto princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť [§ 132 a § 157 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), m. m. I. ÚS 243/07], pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 OSP) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda, inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP; obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30).

Ústavný súd majúci na pamäti tieto princípy riadneho a spravodlivého procesu, po preskúmaní rozhodnutia krajského súdu a predložených dokumentov konštatuje, že námietky sťažovateľa považuje za opodstatnené a z už uvedených skutočností sa dá ďalej vyvodiť, že doterajšie konanie a rozhodovanie krajského súdu bolo jednostranné, pretože nebral do úvahy podstatný listinný dôkaz o tvrdení sťažovateľky, ktorý mohol mať vplyv na spravodlivé posúdenie skutkového stavu pre účely posúdenia podmienok na nariadenie predbežného opatrenia.

Ústavnému súdu sa preto záver krajského súdu o naliehavej potrebe dočasnej úpravy pomer účastníkov konania, ako aj záver o tom, že dôvodnosť nároku navrhovateľky je v konaní osvedčená, vzhľadom na už uvedené dôvody javí ako zjavne neodôvodnený, arbitrárny a nesúladný s označenými právami podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 36 ods. 1 listiny.

Krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľky pri odôvodnení svojho

rozhodnutia mal rešpektovať základné právo sťažovateľky vyplývajúce jej z ústavy a právo, ktoré je jej zaručené dohovorom a listinou. Bolo povinnosťou krajského súdu ako odvolacieho súdu, aby dal jednoznačnú odpoveď na všetky podstatné námietky sťažovateľky uvedené v odvolaní proti napadnutému rozhodnutiu prvostupňového súdu. Odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu takéto závery podľa názoru ústavného súdu neobsahuje, je nepresvedčivé a zjavne neodôvodnené, čím sa reálne nezabezpečilo uplatnenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny. Tieto skutočnosti viedli ústavný súd k záveru, že krajský súd svojím uznesením z 8. januára 2010 v odvolacom konaní sp. zn. 6 Co 412/09 porušil základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo podľa čl. 36 ods. 1 listiny (bod 1 výroku nálezu).

III.

Ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, rozhodnutie, ktorým bolo porušené základné právo, zruší (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a môže vec vrátiť na ďalšie konanie [§ 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde].

Sťažovateľka žiadala aj zrušenie uznesenia krajského súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie, preto v danom prípade na ochranu označených práv sťažovateľky bolo potrebné nielen napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušiť, ale aj vrátiť vec na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

V ďalšom postupe je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí. V opätovnom rozhodovaní o odvolaní sťažovateľky bude jeho úlohou riadne a zrozumiteľne vysporiadať sa so všetkými námietkami sťažovateľky v relevantnom skutkovom a právnom odôvodnení rozhodnutia, reagujúc najmä na citované prednesené argumenty sťažovateľky v odvolacom konaní týkajúce sa neosvedčenia základných predpokladov pre nariadenie predbežného opatrenia (osvedčenie dôvodnosti odporovacej žaloby, a tým zároveň aj nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana, ako aj o naliehavej potrebe dočasnej úpravy pomerov účastníkov konania v súvislosti s nebezpečenstvom hroziacej ujmy).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľka žiadala v podaní z 15. júna 2010 úhradu trov konania, ktoré bližšie nešpecifikovala.

Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky

Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 2 v spojení s § 3 ods. 1 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2009 v sume 721, 40 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2010 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 120, 23 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľky aj nárok na náhradu režijného paušálu 7, 21 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľke, predstavuje spolu sumu 254,88 €.

Za spracovanie stanoviska doručeného ústavnému súdu 24. júna 2010 ústavný súd náhradu trov právneho zastúpenia nepriznal, keďže toto stanovisko nevieslo do procesu posudzovania sťažnosti žiadne nové právne ani skutkové okolnosti. Išlo v podstate o zopakovanie argumentácie obsiahnutej v odôvodnení sťažnosti so súčasným poukazom na niektoré konkrétne pochybenia krajského súdu, ktoré však ústavnému súdu už boli známe z vyžiadaného súdneho spisu.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2011